KATOLIČKA DALMACIJA

Izhodi u Ponedjelnik i u Četvrtak.

Veritatem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus. (S. Paul. Eph. IV. 13.)

..... Vos ipsos, auxiliante Deo in dies alacriter operam Vestram impensuros in tuenda salutari Ecclesiae doctrina animisque in Religionis amore et in verae fidei professione robarandis.... (*Pio IX u papinsk. listu 21 veljače 1872 pisaocim* **Katoličke Dalmacije**).

Ego interim clamito: Si quis Cathedrae Petri jungitur, meus est. (S. Hieronym. Epis. XVI Ad Dam.)

UVJETI PREDBROJBE: — U Zadru, unapried 8 fior. na godinu. Po ostaloj carevini 9 fior. *Tko zaostane s* predplatom plaća 1 fior. više. — Za inozemstvo fior. 8 i poštarski troškovi. — Predbrojba traje za cielu godinu, tko na svrhu godišta ne odbije list smatra se predbrojnikom i za nastajuću godinu. — Predbrojbe i novac, najbolje postarskom doznakom, šalju se na Upravu Katoličke dalmacije u Zadru, a dopisi „franco" na Uredništvo. — Uvrstbe po 10 novč. redak. Objave na 4 strani uz veoma nizku cienu. Svaki broj napose 10 novčića. Rukopisi se ne vraćaju.

Br. 57. ZADAR, Četvrtak 25 Kolovoza 1898. God XXIX

Moja mišljenja braći drugovima[1])

Manje rieči — više djela
Domovina od nas treba
Geslo.

I. Srbi i Slovenci jesu nam bližnja braća, ali sloga sa Srbima nije nam nužna, a lako postaje štetna, jer nas prieči u našem radu, da postignemo svoje pravo i gleda, da pod krinkom sloge i bratstva poplavi nas morem srpstva. Mnogo nam odnieše i prisvojiše; što je bilo i jest naše ide u strani sviet pod imenom srpstva. Mi smo im odveć vjerovali i prepuštali. Iz bedastoće rabimo vladinovački naziv *srpsko-hrvatski*; dočim oni rabe samo *srpski*. Ekonomično, političko, državno i socijalno pitanje srpsko, kako ga oni žele, sasvim je različito od hrvatskoga, s toga tražiti slogu s njima jest jalov posao. Za tim, nakon svega žalostnoga izkustva, mogu ići samo ljudi koji misle, da će im spas Hrvatske doći od drugoga ili banut iz nenada kao neki „Deus ex machina".

Sa Slovencima pako sloga je nužna; oni su naši graničari. Pritisnuti su sa svieh strana od tudjinstva, a s druge strane od niemškutarstva, koje je proti Slavenima, te ih bez naš teška i crna budućnost čeka. Tu nam je dužnost priteći, jer su oni planinski Hrvati — kako Kvaternik u svojem djelu: „Balkansko pitanje i Hrvati" dokazuje. Suviše njihovo socijalno, ekonomično, državno i političko pitanje sa sviem je srodno s hrvatskim, dapače identično.

II. Došlo je vrieme, da se osvietimo jednom u ovo doba borbe za opstanak. Imali smo već dosta lekcija od naših starih. Narod neće više rieči ni fraza, nego djela. Narod neće o-nieh ideja. koje su dobro namazane sladkišem. a u niima je u sredini u sreu otrov (kao izmedju ostalog Slavo-srpstvo), nego on hoće onieh ideja, koje su tvrdje od dragog kamena, a to su one, koje podpuno odgovaraju praksi i energiji naroda. Narod hoće odlučnosti, dosljednosti i u radu i mišljenju.

III. Zrtve nijesu teške za velike stvari, stvari uzvišene, svete kao što je domovina Novac, imanje i život sve je to podredjeno. Živjeti pako, a ne znati, da se je živjelo, to je zlo.

IV. Cielo društvo jednim mahom popraviti, nemoguće je: Ali, da se što prije popravi, glavni je liek, da svak bude gledao u isti uzor i u svoje dužnosti. Kada tako svaki individuum uzradi i sebe kao Hrvata iztakne, koji traži samo svoje pravo, tad je već u malo vremena cielo naše društvo popravljeno. U tome mora da prestane: samoživstvo, novac i časti. Tada nećemo imati Hrvatsku bez Hrvata. — Naravno je, da će ipak ostati nekieh na starom stanovištu, ali to je marva, ona će kao svaka marva ići u tor.

U borbi je život, ali u borbi ne valja smalaksati do zadnjega kucaja srca. Ako je neznatna kap kadra kamen izdubsti uztrajnošću, to je čovjek nešto više.

Polazeć sa toga stanovišta morat ćemo zadobiti ono što po pravu tražimo.

V. Na temelju svega toga mora se udarati svakoga po prstima, koji ih imalo pruži. Tu nema bit obzira prema strankama, jer ove dan danas moraju prestati. Narod neće nego jednu stranku: njemu viernu i odanu vojsku. U tu svrhu je od velike potrebe uz katolička moralna načela i red, takodjer pametna satira.

VI. Poslie svega toga kad se dodje do bližega cilja, može se doći do sloge sveslavenstva poput ujedinjenih država, a ne samoga Srpstva. Svoje dvorište dobro očisti, pak se drugome rugaj.

brat i drug
J. C. Trešnjić — Stipoljev

[1]) Mladenački glas, komu rado ustupamo odlično mjesto.
I današnji krasni podlistak dostavljen nam je od mlada učena svietovnjaka. *Ur.*

Opet atentat na hrvatstvo!

Dobili smo jedakav proglas, po kome razabiremo da će u Spljetu početi izlaziti list *Nezavisnost* u duhu pokojne „Narodne Misli". Na proglasu su podpisani neki odrti dalmatinski t. zv. Srbi i Dušan Mangjer, bivši Hrvat, a poslije napadač i pogrditelj hrvatskog programa i hrvatskog prava kroz dopise u pokojnoj „Nesmisli".

Razumijemo, piše zgodno „Crv. Hrv.", da Srbi svakom poduzeću protiv hrvatstva vrlo rado u pomoć priskaču, ostajuć isto Srbi i protivnici naši. Razumijemo da se može naći jedan mali Mangjer, koji je uvjeren da je njemu Providnost dala misiju, da razhrvati i pretaplja Hrvate, ako za ništa, a ono za inad svojih bivših drugova, koji mu se smiju. Ali ne razumijemo kako se može naći hrvatskih listova i rodoljuba, koji ozbiljno uzimlju taj veliki „pokret", koji nije nego prosta djetinjarija, čedo inata, ako se ne izvrgne u srpsko ratilo, što će se po svoj prilici i dogoditi.

No kako je prestala „Narodna Misao," koju nije mogla uzkrata austrijskog post-debita, pošto amo nije imala ni 40 predbrojnika, nego osuda hrvatskog naroda, tako će sudba odnieti i spljetsku „Nezavisnost." Hrvati su već izgubili svako uztrpljenje nad ovim ekspetoracijama. Oni hoće da budu i da ostanu Hrvati i da se bore za hrvatske pravice, za svoju Hrvatsku, pak bi već bilo vrieme, da ih se ovako bedasto ne izazivlje.

Franjevačko pitanje

Ugledna osoba u broju 64 „Narodnog Lista" javila je, što smo mi prenieli, da je u samostanima franjevačke redodržave P. P. Odkupitelja: Splitu, Omišu, Makarskoj, Šibeniku i Visovcu provedena *vita communis*. Na čast istini odgovoriti nam je, da možda ta ugledna osoba željela bi doista da *vita communis* provedena bude, ali, kako pišu „N. L.", provedena nije, a za dokaz nam budi za danas to, da ima mnogo članova tih istih samostana, koji i neznadu za to, da je u samostanima, kojim oni pripadaju takav život uveden, dapače možemo uztvrditi, da su više od dvie trećine današnjih članova tih samostana, uz današnje okolnosti, protivne uvedenju *vitae communis*.

Ostajemo pri onom, što se da izvesti iz našeg prvog razlaganja, da kad bi svi, koji su za tu ideju, htjeli provesti *vitam communem*, nebi ih doteklo ni za jedan sami samostan, a kamo li tvrditi, da je u pet samostana provedena! Moglo se je tako dvanaest njih imenovati gvardijanima u dvanaest samostana, pa reći, da je u svih dvanaest provedena!

Malo više iskrenosti želimo, gospodo. Da se bude i prema Rimu iskrenije postupalo, ne kako bi tko želio, ama kako odgovara faktičnim okolnostima, niti bi se bila ovliko trzavica u provinciji otegla, niti bi se bilo s vaše strane doživjelo neuspieha.

Lična politika.

Pod ovim naslovom „Hrv. Branik" jadikuje: Naša opozicija, poimence ona u Zagrebu vodi ličnu politiku. Mi se snebivamo, kad čitamo opozionalne novine iz Zagreha. Pune su ličnih invektiva i napadaja. Takove sramote još nije doživjela Hr-Hrvatska. Osobito (?) se u tom odlikuje „Hrvatsko Pravo". . . . . .

Ali su i druge opozicijonalne novine pune lične politike. Koga se biesa zadievate neprestance o „čiste"? Zar mi Hrvati nemamo drugoga, pametnijega posla, zar nemamo prečih interesa, nego se neprestance zabadati jedna s drugoga? Poradi lične mržnje njekojih zagrebačkih samozvanih prvaka otrovano je kod nas sve. Mnogi ljudi, kojih bi i te kako trebali, *povlače se poradi toga s političkoga polja*, jer napokon nije svakomu milo, da ga novine povlače po blatu.

Mi se ne miešamo rado u lične polemike naših opozicijonalnih stranaka. Ali te lične polemike grozno škode našoj hrvatskoj stvari ovdje u Sriemu. Što smo mi s težkom mukom sagradili, to nam lična zagrebačka politika, doisto nehotice i neznalice, ali ipak izgradjuje. Težka su za nas Hrvate vremena. Mi trebamo *svakoga čovjeka, koi ljubi domovinu*, da za nju i *radi* (i mi smo zato. ali kad zazbilj dotičnik iskreno *ljubi domovinu i* **za nju radi**. *Op. „K. D."*).

Kraljev dan u Mostaru

Kao svi narodi monarkije, tako je i hrvatski narod sinovskom odanošću i veseljem proslavio previšnji rodjendan svoga kralja, čim je i opet pokazao, kako je odan svomu posvećenom vladaru, s čijom je slavom i moći skopčana i slava i moć hrvatske otačbine i ciele monarkije. Napose se je po Bosni i Hercegovini proslavio taj dan, tim više, što je ovo dvadeseti put, kako se previšnji rodjendan slavi u ovim pokrajinama i što je ovo proslava vladareva rodjendana u historičnoj jubilarnoj godini.

Tim svima slaviteljima pridružio se, piše „Osvit", i grad Mostar, izkazav svoju radost najljepšim načinom u zajedničkoj svečanosti.

PODLISTAK.

Moderno doba
u kulturi i u hrvat. politici.

Piše *K. K.*

UVOD.

Nepobitna je i više puta spomenuta činjenica, da je ne samo pojedincu već i cielome ljudskome rodu prirodjena težnja na usavršavanje. Prolistamo li povjest, opazit ćemo vrlo jasnu tu težnju kod svih pa i najprimitivnijih naroda i u svako vrieme; što više, opazit ćemo tamo i ovamo množtvo individua, koji bilo ovako bilo onako iztakše i braniše svoje mnienje o biranju sredstva, koja vode do te obće željene cieli. Ali . . . *quot capita, tot sententiae*, pak nije ni čudo, da su ovi razni individui iztakli prije i poslie ne samo različitih, nego dapače i diametralno protivnih mnienja i da je svaki od njih imao više ili manje sljedbenika, što je svakako osim toga bio i upliv različitih jačih i slabijih faktora. Tako nastadoše razne škole, i sljedbe, a jer su — kao što sam već spomenuo — u razna doba izbijala na površinu različita, dapače i protivna mnienja, to je svaka novotarija uviek pobudila osobitu pažnju širih i užih krugova i potaknuši ovako ili onako nemar za starinom, prouzročila želju i čežnju za spoznajom i proučavanjem novih pokreta pod firmom „modernog doba". Takovih „modernih doba" nalazimo u povjesti sijaset, pak je posve razumljivo, da je svako od njih za sebe uzvitlalo silnu buru i prašinu i ako ne radi svoje vriednosti, a to barem radi svoje novosti po onoj *varietas delectat*. Vergil je nekoč kazao o glasu, da *crescit eundo*, a i ja se ne žacam reći o ovim tako zvanim „modernim dobama", da *crescunt eundo*, jer su ona iz početka riedka i jednostavna malo po malo postala česta i zamršena, dok smo u najnovije vrieme mi sami svjedoci takoga bezbroja i nepreglednosti raznovrstnih novotarija, da bi se čovjek zbilja morao smesti i uzrujat kad bi hotio, da svaku do kraja prouči i izpita.

Ipak spomenuta raznovrstnost i nepreglednost tih novotarija ima nekoliko dodirnih tačaka, koje se po mome mnienju dadu razdieliti u dva velika snopa. Svakomu se naime i nehotice nameću pitanja: „Što je čovjek? Odakle je došao i kamo ide? Što su i kakove su stvari, koje ga okružuju? Koji odnošaj imaju one s njim? Po kojim se zakonima vlada ta čitava harmonija? Ko je postavio te zakone? Koja je svrha svemu tomu?" — I tako se poradja sveobća neodoljiva težnja na spoznaju nekih te neljnih istina; svak hlepi, za znanjem i svak ulaže sve svoje sile, da se što je moguće više obogati tim znanjem. Odatle težnja na *kulturni napredak*. Nu kao što je s jedne strane smiešna tvrdnja, da je svaki pojedinac za sebe dovoljna cjelina, a s druge opet strane toj protivna druga tvrdnja, da se pojedine mase ljudstva ni u čem ne razlikuju jedne od drugih, jer su sve njihove sastavine ljudi, koji su više ili manje jedni drugim jednaki, dok zdrav razum uči, da je s jedne strane čovjek *animal sociabile*, dakle zavisan u raznim odnošajima sa drugim ljudima, a da su s druge strane pojedine mase ljudstva medjusobno vezane krvlju i bezbrojem zajedničkih harakteristika posve različite od drugih masa takodjer medjusobno svezanih i da jedne s drugim neimaju više puta ama ništa zajedničkoga do pojma „čovjek" — tako je velim isto ne samo nuždan i neizbježiv, nego i zdravim razumom opravdan zaključak, da se čitavo društvo dieli u mase, koje su sastavljene od stanovita broja pojedinaca medjusobno više ili manje čvrsto vezanih, a da su ove mase kao cieline jedna različita od druge. Kod ovog zaključka nameću se opet svakomu nova pitanja: „Kakvi su pojedinci kadri, da sačinjavaju te mase? Koja se obilježja zahtjevaju za čvrstoću tih masa? Kakvi zakoni mogu da ih uzdrže na okupu? U čemu se razlikuju jedne od drugih i kakav medjusobni odnošaj imaju? Po kojim se zakonima vlada njihov odnošaj? Ko je postavio te zakone? Koja je svrha svemu tomu?" — i eto nove težnje: na shvaćanje politike i na *politički napredak*. — Nastojanje svake pojedine strukе, da ma bilo koliko doprinese kulturnom i političkom napredku čovječanstva i tako pruži sredstva za njegovo usavršenje — u glavnom su njihove dodirne tačke: način, kojim su one podstupale pri tom radu, različit je, dapače gdjekad, baš protivan. Budući pak, da svakoga mnogo više zanima sadašnjost, u koje siže pojava njegove individualnosti, nego prošlost, na koju on ne može da upliva, odlučio sam, da ne osvrćuć se na prošlost malo se pozabavim razmatranjem najnovijeg „modernog doba" u kulturi i politici (specialno hrvatskoj) i to u što je moguće kraćim potezima.

Prodanova mudrovanja

U horu je „Hrv. Branik“ potego za uši „Hrv. Domovinu“ radi njezine *lične politike*. Jer odkad obstoji, ona se neprestano i najradje tom svojom obljubljenom politikom bavi. Naši čitatelji znadu kako se ona već od toliko mjeseca s osobitom slašću vježba i na nama u tom svom tiesnogrudom zanatu, preko svake mjere i zakona. I u zadnjem nas broju ona lično napada. Gornji naslov u nje je pozajmljen. Ta šta će jadna. Otupila zube sa Frankom pa se sada uhvatila našega urednika, ne bi li s njim bolje sreće bila.

Što ćemo mi na to?

Moramo joj odgovarat. Donekle smo to izbjegavali, ali je za četiri puta zasebice zadirkivala, pače izjavila, da nam neće dat mira dok joj se ne odazovemo.

S njom dakle nije kud kamo da šutiš. Što ti bolji, to ona gora. Ele dakle govorimo.

* * *

„H. D.“ počimlje iznositi *aureolu* progonstva. Veli da je lako „Smotri“ imat više predbrojnika, kad nju mnogi treba da drže pod *moraš*. Dočim predplatnik „Hrv. Dom.“ dolazi u *crnu knjigu*. Vjerujemo, ali ni s tim argumentom neće „Hrv. Dom.“ održat čitavu onu kulu iz koje počela pucat, jer; se *Messenia piange, Sparta non ride*. I predplatnici „Hrv. Prava“ dolaze u crnu knjigu, a poznato je borme, da i naši, i ter kako. U tom je pače naš List odavna upravo klasičan postao, a i „Hrv. Dom.“ tomu pomaže uckajuć ćak biskupe i sam Rim na nas. Nedalje od sinoć primili smo jednu takvu odreku radi *„crne knjige“*. *Dvaestgodišnji* nas prijatelj odbjego nas radi nje. Čujte kako se opravdava: . . .

„Nego, pošto očekivam dan po dan, da se natječem na stalnu žu.u ovde u . . . . . a pošto se bojim, da bi mi Vaši listovi mogli kvariti posao — (razumijete me! . . .), — za to Vas učtivo i prijateljski molim, da prestanete slati mi ih.

Nadam se, da mi nećete u grieh upisati, da se evo i ja prilagam blaženomu *duhu vremena*! —“

Malo je koji kanonik imenovan, a da nam nije *prije*, kao neki uvjet, okrenuo ledja. Javni službenici bježe od nas kô vrag od krštene vode. Da nije toga, premda naš *List* kuburi u pokrajinskom gradiću, jamačno bi imao više predbrojnika nego glasilo „Matice“ u prestolnom glavnom gradu Hrvatske.

* * *

U pogled druge točke, one o 100.000 for., „Hrv. Dom.“ polaže nam račun na dokaz, da nije mogla prištedit pô milijuna u 20 g. su onoliko pripomoći i predbrojnika. Jer veli da je kroz to vrieme platila 11.000 f. globe. Ali što je to prema 100.000 podpore i dohodka od preko 1.000 predbrojnika? U ostalom globa imali smo i mi, razmjerno još više nego „Hrv. Dom.“ A zapljena i iztraga imali smo barem dvostruko više.

Ali vi imate tiskarnu, veli „Hrv. Dom.“ *Mudra* opazka, nakon izkustva sa tiskarnom Dra. Dav. Starčevića. . . .

Nego „Hrv. Dom.“ hvali se, da ove godine klub nije potrošio nego stotinjak forinta. Vjerujemo, ali tu je baš crno. *To* je argumenat nama u *prilog*. Zašto onda *ceteris paribus* dosle trošlo u sredinju 4.900 više?

Činimo ovaj upit samo obrane radi, ali ne tražimo odgovor, jer nijesmo voljni sliedit onaj liepi duh „Hrv. Dom.“ koji je nama nedavno koješta priboo. Kako nas je brzo vrieme osvetilo!

* * *

Nu sad je ozbiljna „Hrv. D.“. Govoreć o zapljenjenu onomadne članku veli, da je s nama državni odvjetnik *zadovoljan* glede *načina* kako pisao naš dopisnik. Pa zašto ga je onda zaplienio? Odsle dakle, kad bude „Hrv. D.“ zaplienjena, znati ćemo, da je državni odvjetnik *zadovoljan* nje načinom pisanja!

* * *

O kandidaturi g. Kumičića *Dr.* Ružić šalje nam sliedeći izpravak:

U broju 54 Vašega glasila „Katol. *Dalmacije*“ od 10 kolovoza pišete, da je *Kumičić* za to kandidarao u Koprivnici proti meni, jer da mi je htjeo time vratiti zajam što sam ja takodjer negdje (?) proti njemu kandidirao.

Na to mi je izjavili, da ja proti Kumičiću nigdje do sada kandidirao nisam.

Na ovo se zaustavlja i „Hrv. Dom.“

Mi se nećemo prepirat. A i ne treba. Samo pitamo kako je mogo Kumičić bit kandidat *proti Ružiću*, ako Ružić nije kandidao nigda u nijednom kotaru gdje istodobno i Kumičić? To je *absurd*. Ako nije u nijednom slučaju Ružić stao proti Kumičiću, po sebi sliedi da nije ni K. stao proti R. Ovo je logična ilacija domovinaške tvrdnje i mi smo samo povukli konsekvenciju.

* * *

Ostaje nam još da odgovorimo na jedan upit „Hrv. Dom.“. Ona nevjeruje da je uzela što iz našega Lista, pa pripisala autorstvo drugomu kojemu Listu. Za danas joj dajemo samo jedan primjer; neka pogleda u svoj br. 165 pr. g. — I pik!

Denuncija.

„Dubrovnik“ u posljednjem broju iznosi da je zamjenik kot. poglavara pročitao predsjedniku „Dub. Rad. Društva“ nekoliko stranica iz neke denuncije upravljene na Namjestništvo i podpisane „tužitelj“. Da u toj denunciji ima svašta proti pomenutom društvu i da je kotarski činovnik rekao, da na temelju te denuncije „Namjesništvo zabranilo je teferić u Novi i Savinu“, „Dubrovnik“ se pita: tko je sastavio denunciju? On veli: Srbi ne; autonomaši, ne; žandari, ne. Moli „Crv. Hrv.“, da mu reče ona tko je.

Drage volje.

Svrha te denuncije bila bi, po „Dubrovniku“, da vlada zabrani teferić, što se je i dogodilo. No Uredništvo „Dubrovnika“ u *istom* stupcu *samo* pobija ove gornje podvale, što ih je na Hrvate prosuo njegov neslani suradnik pod šifrom „*Orlanda*“. Uredništvo lista piše: *Anonimna denuncija protivu Radničkog Društva bila je poslata iz Dubrovnika direktno na Namjesništvo u Zadar, gdje je stigla* **30. prošlog mjeseca**. *Zabranu teferića javio je kotarski poglavar* **iz Kotora** *telegrafski* **28 prošlog mjeseca**.“

Po ovome će čitatelji prosuditi koliko ima istine u onom što im je tobože rekao zamjenik kot. poglavara.

„Dubrovnik“ i sam priznaje da nije na temelju anonimne denuncije zabranjen teferić. Prema tome ostaje izključen anonimni *nocendi*, a sramotna podvala, koja se izmedju redaka hoće natisnut po sebi pada. Denuncija nije mogla bit pisana nego *od* samih Srba, i to baš onog dana kad je teferić bio zabranjen. To se podpuno dolikuje vizantijskoj politici. Razlozi, zašto su to uradili, očiti su; svrha je jednako razumljiva.

Novčani agenti.

Od neko doba opažaju se redovito skoro po svim novinama naše otačbine stereotipni oglasi, u kojima se nudjaju novčani zajmovi. Te objave potječu gotovo izključivo od kojekakovih budimpeštanskih agenata, te glase ovako: „Zajam od 500 for. dogore, kao osobna vjeresiju, dobavlja kulantno uz diskreciju: Agentura u Budimpešti, Postfach X“.

Izkusan čovjek shvaća pravo značenje svake te zamamljive rieči, a neupućenog kadre su samo podražiti i zavesti. Tu upada u prvom redu u oko okolnost, što ti agenti sakrivaju svoje pravo ime za „Postfach“ (njihova listovnica na pošti) jamačno u svrhu, da se ovoj javnoj kontroli, ali tu sitnicu mnogi čitalac ne opaža, jer naprosto ne razumije i ne poznaje način poslovanja dotičnih agenata, koji svoje žrtve traže samo medju neizkusnim i lahkoumnim ljudima.

Tako zvani novčani agenti, obično su prevejani ljudi, a pribavljaju novac samo uz sigurno jamstvo i mastne kamate, te su najvećim dielom jednostavni ogavni lihvari, pa težko u obće svakomu onomu, koji nesrećom ili lahkomišljenošću padne u njihove šake. Mnogi je već rad njih gorkih časova doživio ili stradao. Spomenuti peštanski agenti postupaju po prilici ovako: Kad im zajmotražitelj priobći opis svojih odnošaja odgovore mu uviek povoljno, da će mu najme zatraženi zajam pribaviti uz stanovite prividno prihvatljive uvjete, ali za sitne troškove traže unapried 10 do 20 for., jer bez toga da ne mogu ništa. Kad se agenat dočepa predujma, onda se obično izpričava, da zajmotražilac ili ne pruža dovoljno jamstva ili da je za taj slučaj postupak težak, skupocien, traži eventualno drugi predujam itd. dok se konačno posao ne razvrgne a predujam se dakako ne povraća. To je agentu zaradjeni dobitak a stranci školarina! Provede li se pako koji riedki slučaj zajma, tad nahrupe razni daljni troškovi, visoki kamati, intabulacija, mjenične neprilike itd., dok stranka ogorčena, konačno jedva čeka, da se po što po to izbavi iz lihvarskih šaka, ako može, a ako ne, nastaju nove strašne neprilike. Opet dakle ulovi agenat svoj plien u mutnomu, a nesmotrena stranka strada.

Bez sumnje su mnogi naši Hrvati pali u mrežu tih zloglasnih agenata i svoju lahkovjernost skupo platili, a to nas je ponukalo, da razkrinkamo tu nemoralnost i da napišemo ove redke, nebi li stali na put dalnjem širenju odurnih posala novčanih agenata, koji se od nedavno svom silom bacište na izrabljivanje neuka občinstva u našoj otačbini.

Čestit čovjek, koji može pružiti dovoljno moralna i materijalna jamstva može u našoj otačbini dobiti primjerene solidne vjeresije, te mu ne treba tek uticati se na milost i nemilost inozemnim obskurnim novčanim agentima, koji su naprosto bezdušni lihvari i guljkože. (V. T.)

Iz vječnoga grada.

„Berliner Tageblatt“ donosi iz Rima brzojavku, da se Sv. O. Papa čuti uvriedjenim radi pisanja „Kölner Zeitunga“ o njegovu zdravlju.

* * *

Umro je pomoćni biskup mr. Angerer u *Beču*. Bilo mu je 80 g.

* * *

Pražki Nadbiskup stožernik Schönborn slavio je ovih dana 25. godišnjicu misnikovanja.

* * *

Djak pjesnik! Kardinal toledske nadbiskupije vraćajuć se iz Rima odsjedne na konak u nadbiskupa Bolonjskog svoga prijatelja. Jedne večeri razgovarali se o starinskom latinskom pjesničtvu. Nadbiskup pripoviedaše kardinalu da neki djak, pitomac njegova sjemeništa, čudnovatom lakoćom sastavljaše latinske stihove. Pošto kardinal zaželi da ga čuje, nadbiskup dozva djaka. Ovomu reče kardinal: Čujem, da lasno sastavljate latinske stihove. Molim, pokušajte preda mnom. Vele se u tom naslađujem. Samo dva stiha sastavite mi o ovoj kutijici, pošto po večeri nije moguće dugo razmišljati. U to pruži mu zlatnu kutijicu, narešenu dragim kamenjem, na kojoj bijaše urezana u dječačkom liku slika sv. Ivana krstitelja pokrovitelja grada Toleda. Djak otvori kutijicu, zatvori, pogleda sliku i sastavi ova dva stiha, dostojna vječne uspomene, radi njihove savršenosti.

Intus pulvis adest, sacer extra
cernitur infans. Ut monet hic nasci,
sic monet illa mori. Unutri prah, izvan svetac. Ovaj spominje rodjenje, onaj smrt.

Zgode i nezgode

Katolička stranka u Austriji upozoruje većinu cesarevinskog vieća na pogibelj njemačko-liberalne vladavine, te pozivlje većinu, da izadje shodnom izjavom. „Politik“, priznaje, da bi se tomu pozivu valjalo odazvati.

* * *

Jučer su počeli pregovori izmedju vlada radi nagodbe. Pregovori su sada teži i zamršeniji, jer i Hrvatska stavlja svoje zahtjeve. Ovog puta radi se o tom, da li će se sklopiti jednogodišnji provisorium, i ima li se u Ugarskoj urediti vlastiti carinarski cienik.

* * *

Nedavno pronašani glas *o grčko-turskom savezu* dobiva sve više vjerojatnosti. Misli se, da je od grčke strane dana inicijativa za takav savez i da mu je sultan sklon.

* * *

U bečkom tjedniku „die Zeit“ razpravlja Angel Tejero iz Madrida pitanje o dinastiji u Španjolskoj.

* * *

Londonska „Westminster Gazette“ označuje sadašnji položaj ovako: „Kubanski ustaše: mrmljaju neprijateljski protiv amer. saveznih država; Španjolci na Kubi: žele utjelovljenje s amer. savez. državama; Španjolci u Španiji: apatični i skloni, da gubitak kolonija smatraju kao „zastrti blagoslov“; Savezne države: bez savjeta, što da sad čine. Najčudnije je kod toga, dakako u stalnom slučaju najprirodnije, što se kubanski ustaše, radi kojih su Amerikanci rat započeli, sada najoštrije protiv njih dižu, dok Španjolci na Kubi misle, da je bolje, ako njima vladaju Savezne države. Dakako, često stiže one, koji su započeli rat za slobodu, isto razočaranje.

* * *

U Parizu se obćenito predvidja, da će pregovori u sklapanju mira izmedju Španije i Amerike vrlo težko i sporo teći. Osobitu poteškoću činit će Filipinsko pitanje. Španija polaže veliku važnost na to, da zadrži netaknuto suvereństvo nad Filipinam. I kubanski dug hoće Španija posve sa svojih ledja skinuti, te u najgorjem slučaju tako udesiti, da bude plaćen iz vlastitog budgeta Kube.

* * *

Glasoviti ruski genero Černajev, osvojitelj glavnoga grada Taščenka umro je u 70 godini. On je godine 1875 u Petrogradu osnovao list „Ruski mir“.

* * *

Uslied trodnevne velike vrućine umrlo je 7 osoba u Hamburgu.

* * *

U Madrasu, od 13 do 19 ovoga mjeseca umrla je do osoba od kratelja. Pošast se širi.

* * *

Predsjednik okružnog suda u Napulju, Farese napadnut je za vožnje željeznicom u jednom tunelu po nekom suputniku bodežem te orobljen. Zločinca su uhvatili.

* * *

Dok još kretsko pitanje, oko kojega europejski diplomati razbijaju toliko glavu, stoji neriešeno, pronose se po novinama glasovi, da bi moglo doći do saveza medju Turskom i Grčkom, koji bi imao biti kao uztuk savezu slavenskih država i rumunjske pod okriljem *Ruske*. Niemci takav savez zagovaraju, a vele da to nije ništa neobično, kad se zna da je nakon rata g. 1866 sklopljen savez medju Austrijom i Pruskom. Naravno savez bi se mogao sklopiti istom kada se kretsko pitanje uredi. Poznato je da je sultan već bivšem grčkom ministru predsjedniku Ralisu, kad je kod njega bio u audienciji, govorio da bi se medju Grčkom i Turskom mogli urediti prijateljski odnošaji, a bilo bi po obe države od koristi. I grčkom poslaniku u Carigradu, kada se je opraštao, stavio sultan predlog za savez. Rallisa je tada odlikovao nekim velikim turskim redom. Grčko opozicionalno novinstvo udarilo bilo tada u veliku viku, što je Rallis došao u audienciju sultanu i krivile ga radi izdajstva grčke stvari. Same je list „Hestia“ udario u blaže žice, stvar trieznije prosudjivao i odobrio postupak Rallisa. A kada je izašao na javnost razgovor kod sultana, okrenuli su i drugi grčki Listovi u drugo diple, „Nema sumnje“, piše jedan list Njemačke „da Bugarska i Crna Gora sada nepokolebivo stoje uz Rusiju, Rumunjska naginje Rusiji, a Srbija bi htjela opet doći u milost njezinu, pa bi za Grčku bio savez s Turskom od neizmjerne važnosti. Ona bi tim svoj položaj u političkom svietu poboljšala. Grci u Turskoj bi imali mira, njihova bi im se prava čuvala. Naravno o savezu će se moći pregovarati tek onda, kad se sasma kretsko pitanje kraju privede“. „O.“

* * *

Ustaške čete u Španjolskoj krenule su iz Alkale u Saratellu i porobile najprije 25 racija, onda novaca i obuće. Ustaše su još dali i potvrdu, da su im te stvari predane. Zatim je vojvoda, okriepljen racijom držao govor sakupljenom svietu koji je klicao da živi republika i pucao u znak pozdrava. Občinsko poglavarstvo se je predalo ustašama. Ustaška četa podigla se je onda veselo u Albocacer, te uz put

navalila na nekog pustinjaka i otela mu jedinog konja i njega povela sobom. Tek drugu veče su oružnici četu razpršili i nekoliko ustaša što ubili, što pohvatali, dočim ih je veći dio sretno umakao. Nu opet su ih vojnici i oružnici dočekali kod Castellona, Morella Turaela i na drugim mjestima te ih pohvatali.

* * *

Češki katolički sastanak, koji razpravlja uz sudjelovanje zastupnika iz svih slavenskih zemalja, izjavio se je za konfesionalne škole.

* * *

Ukidno sudište u Beogradu potvrdilo je osudu, kojom je Nikola Pašić osudjen na devet mjeseci tamnice.

Domaće Viesti.

Javljaju iz Beča, da je kralj prigodom svog rodjendana oprostio 19 devetnaesterici austrijskih kažnjenika ostatak kazne.

* * *

Proti zasiedanju istarskoga sabora u Puli obdržavati će „Societa politica Istriana“ dne 11. rujna sastanak, te će tom prigodom zahtievati, da se sve istarske oblasti sjedine u Trstu.

* * *

Na sastanku slavenskih načelnika u Ljubljani primljeni su ovi zaključci:

1. Da će svaka obcina doprinieti nešto za spomenik kralju Franju Josipu I. u Ljubljani, za koji je spomenik grad Ljubljana dao 10.000 f.

2. Da će Njegovu Veličanstvu predati adresu preko namjestničtva.

3. Da se zatraži osnutak slovenskoga sveučilišta u Ljubljani.

4. Da se zatraži osnutak višega sudišta u Ljubljani sa slovenskim službenim jezikom.

* * *

Žetva je bila u većem dielu bosanske Posavine i Hercegovine veoma dobra.

Osim žita dobra je šećerna repa i krumpir. Vino i voće osrednje. Šljive u okrušju doljujo-tuzlanskom u najboljem jeku, a u bihaćkom poslabije.

* * *

Pošto su u Dubrovniku Malobraćani ovoga grada izgubili svoga sindika u osobi blagopokojnog gosp. Vlaha De Giulli, ovih dana odabrali su novoga apoštolskoga sindika i to gosp. Inju Amerlinga. Gosp. Amerling vrlo je zaslužna osoba za Franjevce. On je na svoje troškove popravio i nadogradio jedan dio Samostana. Evala mu!

* * *

Prošle srieda neki kukavni mladić, težak iz Primorja, nastanjen u Dubrovniku u cvietu svoje dobe otišao je na Boninovo, vezao oči rubcem i bacio se niz provaliju, gdje je ostao na mjestu mrtav. Doveli su ga u grad s barkom.

Ovo je drugi slučaj samoubojstva, koji, kako kažu, i ako indirektno, ipak je u savezu sa obstankom zloglasne *Caffè Lira*. Svojedobno presv. biskup Marcelić predvidjajuć neizbježive posljedice, koj m otvara vrata orake, eda mu otvor zaprieči, pak je u tu svrhu sa svojim prepozitom posjetio i samoga načelnika ovoga grada i kot. poglavarstvo, ali, kako javlja „C. H.“, *bez uspjeha* A sada?... *Videant consules!*

* * *

Na Rieci će se godine 1899. u ožujku obdržavati izložba industrijalnih proizvoda. Poslove izložbe vodi tehnologički muzej u Budimpešti.

* * *

Mjeseca srpnja, kako piše bratski „Osvit“, rodilo se u Mostaru 26 i umrlo 29 duša. Od tih je bilo rodjenih muhamedanaca 18 (7 mužkih, 11 ženskih), 4 katolika (sve mužki), te 4 rišćanina (3 mužka, 1 žensko). Umrlo je 17 muhamedanaca (10 mužkih, 7 ženskih), 4 katolika (3 mužka, 1 ženska) i 8 rišćana (4 mužka, 4 ženske.

* * *

Celjska odvjetnička komora poslala je u Beč deputaciju, da na mjerodavnom mjestu preda spomenicu (memorandum), kojom se traži da se i slovenskom jeziku kod vrhovnoga zemaljskoga sudišta u Gradcu priznadu jednaka prava, kao što ih ima i njemački.

* * *

Pišu nam iz Perasta, 22 kolovoza: Za popravak dragocienog bielog odjela Svetišta Bl. Gospe od Škrpjela dalje doprinieše štov. gg. Don Anton kanonik Kosović krune 4, obitelj pok. Nika Mandić kr 4, Kata ud. Andrić kr. 10, Marin Žižić, financ. vodja kr. 2, Marko Capuzzi kr. 10, S. Schejbal kr. 1, Josip Paić kr. 0.60, Ivan Osana, kr. 0.60, Šime Zubčić kr. 0 60, Petar Vukojević kr. 0 60, Marko Ćubelić kr. 4, Mate Gerdol kr. 1, Krile kapetan Matković kr. 10, Don Božo Paskojević kr. 6, Felicita Vuković kr. 10, Frano Guerardi kr. 1, Šimun Palisca kr. 1, Arigo Czervenka kr. 2, Henrik Brajković, kr. 14, prof. Tomo ravnatelj Brajković kr. 40, Niko Kolumbarić kr. 3, Ivan Vilović kr. 3, Božo K. Radović kr. 4, Špiro Radović kr 2, Pero Radović kr. 1, Anton Gj. Radović kr. 1, Tripo A. Bilager kr. 1, Eugen Bilager kr. 1, Niko B. Bilager kr. 1, Marko Radović kr. 0.60, Špiro Sierković kr. 0.20, Jane Sierković kr. 0.10, Tripo Radović kr. 4, Tomo Rudan kr. 0 50, Margarita ud. Milošević kr. 1.10, N. N. iz Perasta kr. 0 80, Blaž Šerić, oruž. poštov. kr 3, Gašpar Matanović kr. 1, Mate Tanta, oruž poštov. kr. 2, Mate Jandrić kr. 1, Miho Pavlić kr. 1. — Ukupno kruna 154 70. Odprije kruna 1070.60; dakle svega kruna 1225.30.

Upraviteljstvo Svetišta svima harnošću i blagodarnošću zahvaljuje.

* * *

Na 9. o mj., s večera za vrieme oluje, stajao je pred svojom kućom seljak Ivan Zunac, iz Križanca obćine Vinica, kad na jednom udari grom i on se sruši na zemlju.

* * *

Po zadnjoj statistici talijanska gimnazija u Zadru i na punu *trećinu* učenika Hrvata. Ipak oglasi ravnateljstva u *Obj. D.* izlaze isključivo na talij. jeziku.

* * *

Zem. Odbor odobrio je u načelu zaključak 30 junija pr. občinskog vieća u Spljetu, glede nabave bivšeg Samostana S. Klare za for. 18000 i sklopljenja u tu svrhu potrebitog zajma.

* * *

Predjučer, velikim Lloydovim parobrodom „Imperator“, odputovali su iz Zadra put Boke Kotorske naši domobranci, na velike vojničke vježbe.

* * *

Namjesništvo je doznačilo svotu od 400 for. za popravak provizornog stana za župnika u Trilju.

Naredilo je kolaudovanje popravka konjušnice u Trilju, oštećene od potresa.

* * *

U ponedjelnik u jutro stigao je u Zadar ratnim paroplovom „Pelikan“ glavnog konjaništva Ludevit knez Windisch-Graetz glavni nadzornik četa. N. Prev. krenuo je sutradan put Meljina na velike vježbe.

* * *

Tuže nam se iz ravnih Kotara, da je sušom uniften sav plod kukuruza a vinom i onaj vinograda. Narod uprav sdvaja iduć u susret najernjoj zimi!

L

* * *

Jučer pred podne, piše N. L., porezni činovnik Ljubo Marčić ubio se je u Zadru na mrtvo iz revolvera. Bio je dobar i valjan mladić ali rek bi da mu se je pamet pomutila, uslied neuspjeha na nekim neznatnim izpitim. Baš grjehota!

* * *

Javljaju nam iz Zemunika, da se je ondje dogodilo grozan slučak prošlih dana. Marko *Perić* dječak od 12. godina gonio je sa vrsitbe dvoje konja, da ih napoji. Nevješt jahanju pao i u ton smrsnuo mu se ular okolo noge. konji se poplašili te ga vukli za 4 kilometra po polju i šumi, svega izmrevariv i razkomadav!

* * *

Pišu nam iz Trogira, dne 18 tek.: Jučer poslie podne oko šeste zabrecaše zvona po crkvama javljajući da je požar. Tek malo čeljadi na glas zvona dotrčalo, a već je dim sukljao iz crkve sv. Duha na obali, iz kuće gdje je stajao remeta re ene crkve i iz konobe izpod kuće. I lamen svom žestinom zahvati crkveni krov. U jedan čas zahvati nesmiljena vatra i kuću bratovštine sv. Duha, gdje je bilo, osim pokućtva i ostale potrebe bratima, preko tisuću kilograma voska. Vatra hvata sve to više maha, i nema nade da se što spasi. Jedino se je iz crkve nešto ruha i nakita i jedno čudotvorno Tielo Isusovo spasilo, a drugo je sve ostalo žrtvom ognja, dva oltara, slike, nakiti, kipovi, propela, orgulje, sve vatra uništila, izim velog oltara, koji je ipak mnogo šteto pretrpio. Konoba, što je bila trgovcu Demicheli-u unajmljena, izgorila je puna bačava i strništa od buhača. U kući remete i bratovštine je sve do slamke izgorilo. Remeta je ostao na putu. Vatru se nije moglo ugasti. Ono malo štrcaljka što se našlo po gradu bilo je nedostatno i slabo proti sili vatre, i nije bilo druge nego brzojavno pozvati vatrogasce iz *Spljeta*, koji su oko devete u večer parobrodom prispjeli i tako su barem zapriečili, da se vatra ne širi. Sreća i Bog da nijesu zahvatile obližnje kuće Petrića i *Santića*, jer drugčije bilo je u pogibelji po grada Cieli noć su gradjani i vatrogasci gasili, a evo i danas cieli dan. Vatra se izpod ruševina još pojavljuje Drvlje i kamenje gori. Zidovi sa svi razpucali i u pogibelji je da se ne sruše. Šteta je neprocjeniva. Nije skoro ništa osigurano.

* * *

Njegovo Veličanstvo vrhovnom odlukom 2 augusta o. g. premilostivo udostojalo da udieli previšnju sankciju zakonskoj osnovi glede zaštite ribanja u unutrašnjim vodama, a prihvaćenoj od zemaljskog *Sabora*.

* * *

„*Wiener Zeitung*“ javlja, da je Cesar podielio exequatur instadonoj diplomi Ahmed *Negjin Sursok* efendije, koji je imenovan bio carskim osmanskim generalnim konsulom u *Dubrovniku*.

* * *

Zaključak 19 aprila pr. občinskoga vieća na Muću, kojim je odlučilo, da se na proslavu pedeset godišnjice vladanja Njegova Veličanstva, podigne občinski dom, i u tu svrhu sklopi potrebiti zajam u iznosu for. 16.000 bio je odobren od Zem. Odbora.

* * *

Primamo sa zahvalnošću: „Kratku nauku o zvanju za stališ redovnički“. Ciena 10 novč. Kod tiskare Antuna Scholza u Zagrebu.

Kod iste tvrdke može se nabaviti i *Ogledalo* za djecu Dra. Falka uz cienu od 20 novč. Obe su knjižice bile odobrene od duhovne oblasti.

* * *

Njegovo Veličanstvo dozvolilo je iz Svoje previšnje privatne blagajne franjevačkom samostanu *Svetog* Križa u Živogošću pripomoć od for. 100 za popravak sam stana, a družbi sv. Vinka u Kotoru f. 50.

Različite viesti

Dva bečka plivača Eugen baron Forgatsch i Hans Angeli pošli su da plivaju iz Beča u 11 sati 3 minuta prije podne, pa su doplivali u Požun u 6 sati 55 min. Voda je bila topla 16o, a zrak 25-30o *R*. Plivali su bez prekida i nisu ništa jeli. Odielo su nosili u vreći koju je Angeli za plivanje izumio. Za 7 sati preplivali su 61 kilometar. „*Osvit*“

* * *

Liečnici, na sastanku u Visbadenu izjaviše se proti povlastici podieljenoj ženskima, da se bave liečništvom. Za to odbiše i predlog, koji je smierao da se ovaj nauk oblakša ženskima.

* * *

Ruski namjestnik u Varšavi, knez Imeretinski, zabranio je vojničkim glasbam, da sviraju „Wacht am Rhein“ i „*Bismark*-koračnicu“.

Književnost.

Pjevnik (*Cantuale*) sbirka crkvenih popjevaka i preludija sa notami za cielu godinu sabrali i izdali *Karlo Kindlein* prebendar stolne crkve i *Vatroslav Kolander* profesor i organista stolne crkve u Zagrebu.

Da se pjesmam ćud i srce mladeži oplemenjuje, znadu svi odgojitelji i prijatelji mladeži, za to se pjesma i u naših pučkih školah goji. U božjem hramu, gdje čovjek nalazi utjehe, gdje čovjek nalazi okrjepe za daljni svoj rad, djeluje neopisivo na njega liepa uzvišena crkvena glazba. Čovjeka okrutna, čovjeka zlobna, ona ukroćuje, ublažuje i na pravi put obraća; čovjeka biedna i nesretna zanese ona tamo visoko, u one zlatne nebeske oblake, u ono blaženo mjesto mira, u ono uzvišeno mjesto čistoće, i on je zaboravio sve biede i nevolje, on gleda, uživa nješto sladka, nješto sveta, što ljudsko pero nije kadro opisati.

Gore navedeni gg. izdavatelji zaista su imali na umu glavno sredstvo, kojim se postizava svrha čovječjega života, kad su obielodanili tako liepu, tako krasnu sbirku crkvenih popjevaka. Prvo je to izdanje, koje je bilo već odavna od prieke potrebe. Nije to tek obična knjiga, nego je to rekli bismo format, kakova misala, gdje se nalazi velik izbor crkvenih pjesama, da takova što još nebijaše poznato u glazbenoj literaturi.

Ciena je umjerena. Quart format, vezan u polukožnom vezu stoji 7 for. 80 novč., broširan 7 for. 30 novč. bez odpreme i poštarine.

Stručnjačka kritika izjavila se najpovoljnije. Tako n. pr. ugledni pedagožki list „*Hrvatski učitelj*“ medju ostalim veli: „U ovom Pjevniku nalazi ne samo seoski orguljaš, za obću porabu u crkvi sve prigodne piesme, već će tu naći i gradski orguljaš i onaj u većim mjestima sve što mu treba kroz cielu godinu skladno harmonizovano, vješto uredjemo, krasno poredano, i s velikim trudom pribrano Zato na prvom mjestu iz sve duše preporučujemo ne samo svim župnicima i učiteljima, da taj Pjevnik za svoje crkve i škole što prije nabave, već najtoplije zagovaramo, da bi se taj izvrstni Pjevnik, koji je u našoj crkvenoj literaturi prvi svoje vrsti, uveo u učiteljskim školama kao obligatna školska knjiga, jer samo tako će se postići u našim crkvama jednoličnо, skladno i liepo crkv. pjevanje.

Napomenuti nam je, da djelo imade 54 preludija, 36 misnica za svako vrieme i to: 8 figuralnih, 1 koralna, 1 za muški zbor, 26 običnih misnica, 5 prije propoviedi, 29 za svako vrieme, 30 Presv. Oltarskam sakramentu, 11 adventskih, 26 božićnih, 2 sv trima kraljima, 20 korizmenih, sve obrade veltjedna, 11 uskrsnih, 3 za Spasovo, 6 Duhovskih, 5 za presv. Trojstvo, 62 Marijanskih, 36 svetačkih i prigodnih, 1 za dolazak biskupa, 3 Zahvalnice (Te Deum), 6 zadušnih, 4 mrtvačke (Requiema), 15 litanija za večernjice i napokon psalmi za svečane večernjice. *U* svem dakle preko trista različnih i biranih crkv. popjevaka.

Sve je to s velikim trudom, ogromnim troškom i vještom uredbom pribrano u jednu cjelinu, u jednu liepu knjigu.

Mi tvrdimo i s nama mnogi drugi, da je ciena kraj malene naklade ne samo umjerena, već upravo malena naprama onomu, što nam se za taj mali novac daje — zato im svaka čast, od nas priznanje i od naroda zahvalnost. Mi ćemo im se pak onda samo odužit, ako ih budemo podupirali i njihov posao svestrano širili.

Djaci iznimno na zamolbu prijatelja, dobivati će brošurani Pjevnik i na obroke za 5 (pet) fior., vezan pako za 6,80 n., uz potvrdu ravnateljstva da su za ista djaci i da će se obroci uplaćivati. Tko želi pobliže informacije neka se izvoli obratiti izravno na izdavatelje i nakladnike u Zagreb.

Najnovije Viesti.

Povodom patronatske svečanosti sv. Joakima primao je sv. otac posjete. Uzprkos, što su se posjeti na dulje vrieme otegli, papa se nije ni najmanje umorio.

* * *

Radi izvješenja zastave na parobrodim ugarsko - hrvatskoga družtva, član nadzornoga odbora *Dragutin Didolić* u Senju zahvalio se je na časti. Na lučkom uredu nije bila izvješena magjarska zastava.

* * *

Pretjerane su viesti o karlističkom i republikanskom ustanku u Spanjolskoj.

* * *

Njemacki car Vilim i carica Viktorija-Augusta posjetiše našu kraljicu.

* * *

Sampsonova mornarica bila burno pozdravljena kada je doplovila u luku N. York. Načelnik uputio se na palubu i uručio Sampsonu kao i ostalim častnicim povelju, kojom ih se imenuje začastnim gradjanim New-Yorka.

Odpisi „Kat. Dalm.“

Platili:

do konca g. 1898.: preč. gosp. D. Petar Bielić, vlč. gosp. D. Ivo Bojanić, vlč. D. Vicko Gamulin, vlč. gosp. D Stjepan Gamulin, vlč. gosp. D. Pavao Matijević, vlč. gosp. D. Marko Corić, vlč. g. D. Lovro Dražić i vlč. g. D. Anton Jagić,

do konca lipnja g. 1898: č. gosp. Miho Skarpa,

na račun g. 1898: vlč. gosp D. Josip Kastelan f. 8, vlč. gosp. D. Jakov Ladavac f. 4. 25.

(*Sliedi*).

Dojdućim brojevima nastavit ćemo javnim pozivima proti nemarnim plaćaocima.

č. g. D. — Pokrajina — *Obustavljamo.*
č. g. D. O. H. — Lošinj — Ubrajamo Vas prvim rujna, nu šaljemo već od danas.

Zivot svetoga Vida

opjevan pučkim stihom
od
NIKA BATISTIĆA

Strana 234: ciena 40 novč., poštom 45; elegantno uvezan u platno pozlatom 60 novč. poštom 65.

Nabavlja se kod tiskarne Vitaliani, Pisca i knjižara u Zadru.

POZOR

Činovnici, učitelji, trgovci, občinski tajnici i u obće **sve inteligentne osobe**

Stanujuć u Dalmaciji, Bosni, Hercegovini i svagdje **drugdje i izvan** monarkije Austro-Ugarske (u Turskoj, Africi, Aziji, Americi, Australiji i u svih evropejskih državah) i koje imadu upliva i mnogo poznanstva, mogu veoma lako zaslužiti svaki mjesec liepu svota novaca.

Pisma i ponude neka se šalju na:

Novčani Zavod

(Chiffra „K. F. 41“)

TRST (Trieste) *Caffè Specchi*

Kod

GAJETANA ĆIKUTOVIĆA

U ŠIBENIKU

Mnogo Fost. Župnici i Crkovinastvar mogu nabaviti Crietova (Falme) od postave i srile u svakovrstnomu crieću najfiniie izradjeno od 20 do 100 cent. u visinu; prima izplate i u obrocim.

Drži *suriše Vienaca za Žrtvenike. Pogrebnih Kruna, Kita (Bouquet za sobe i za Crkve, Košarica criećem.*

Ciene najpogodnije.

OBRAČUN

izmedju Srba i Hrvata

napisao

D. IVO PRODAN

Urednik „Katol. Dalmacije“

U Zadru

Brzotiskom „Kat. hrv. tisk.“

Preostaje nam još nekoliko iztisaka ove knjige, o kojoj je naš urednik primio sa sijaset strana najlaskavijih mnenja, i koje se je stoga već u prva dva mjeseca raznielo po narodu puun *tisuću* iztisaka.

Cienimo, da je knjiga dobrodošla za bistrenje našega književnoga i političkoga položeja; te ju toplo preporučujemo hrvatskomu občinstvu. Ciena je knjizi novč. 60. Tko nabavi dva iztiska ujedno, prima ih franko na kuću uz sam 1 fiorin.

Sadrži je knjizi sliedeći:

Pristup — Srbski prigovori (Bosna, jezik i pravopis) — Srbi a Toskanom? Beograd Fiorencom? Ni to, ni to. — Ima i Hrvata štokavaca — Pritvrda — O rieči „ča“ (i Srbi su čakavci) — I čakavština dokazuje da su svi ikavci Hrvati — Srbsko je nariečih ekavština — Naški nije srbski I. — Naški nije srbski II. — Naški nie srbski III. — Naški nije srbski IV. — Naški nije srbski V. — Granice triju naših narječjâ (Pomoravlje, Podrinje, Posavina) — Javno mnenje prošlih vjekova protivno srbstvu Bosne — Stvaranje umjetnih Srba — Starinska pisma dokazuju hrvastvo Bosne — O pravopisu I. — O pravopisu II. — Prilog A. granice hrvatske države — Prilog B. — Prilog C.

LISTOVNI PAPIR I OBVOJI.

Imamo razpoloživu cielu shranu izvrtsnog bielog čvrstog, gladkog listovnog papira i svakovrstnih velikih obvoja.

200 araka listovnog papira su **200** obvojâ, može se dobit uz cienu **od 1:20 do 2 fiorina.**

Tko želi samih obvojâ sa imenom župe, trgovačke tvrdke i t.d., može dobiti **1000** takvih obvojâ uz cienu od **4-5 f.**

Poštarinu plaća naručitelj.

Uprava „Kat. Hrv. Tiskarne“.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

TEODOR SLABANJA

GORICI (Görz). Ulica Morelli br. 17.

se uljudno preporučuje Velečastnomu **svećenstvu** za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistoga srebra, alpaka i mjedovine u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni. Stare predmete popravljam te ih kroz oganj posrebrujem i pozlaćujem.

Da si i siromašnije crkve uzmognu nabaviti razne crkvene stvari, ustanovit će se po želji prečastne gg. naručitelja vraćanje uz vrlo povoljne uvjete.

Šaljem ilustrovane cienike badava.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Katolička Hrvatska Tiskarna

U ZADRU

Ima u shrani već sgotovljene sve potrebitije tiskanice za naše župnike, kao i tiskanice za naše učitelje a neke i za občine; a to sve uredjeno po svjetu osoba vještih rukovodjenju dotičnih posala, i po najnovijim propisim i zahtievim Tiskanice kojih se slučajno nebi našlo na razpoloživost, tiskarna se do potrebe zauzimlje da ih sgotovi kroz 24 sata od naručbe, osim ako to pada u svetce. Tako i nabave posjetnica, listovna papira sa obvojim i omanje radje u najkraći se rok izvršuju.

Tiskarna poduzimlje i tiskanje velikih djela, hrvatskim slovima (ćirilicu ne rabi). *Ciena najumjerenija, radia veoma solidna i točna.*

Upozorujemo sl. občinstvo med ostalim na sliedeće tiskanice.

Za vlč. gg župnike:

1 Matica Rodjenih
2 „ Vjenčanih
3 „ Mrtvih
4 Svjedočba krštenja
5 „ vjenčanja
6 „ smrti
7 I. Svjedočba siromaštva
7 II. Svjedočba siromaštva za oprost biljegovine
8 Popis osoba sastavljajućih obitelj (Stanje duša)
9 Za bilježenje sv. Misâ
12 Ceduljice za sv. Pričest
13 „ „ sv. Križmu
14 Ukupni Izvadak (Estratto Sommario) (Točno po propisu)
15 Prikaz računa (Resoconto)
17 Dnevnik blagajne
18 Zapisnik
19 Kratki „pregled“ crkv. imovine
30 Izvješće o smrti
35 Obaviesti izcrpljene
36 Izvod iz Matica krštenih
43 Matica Potvrdjenih
44 Blagajni dnevnik .... javnoga Dobročinstva

Za sudbenu struku:

10 Postupak u sitnicam — 11 U sudu

Za urede

16 Recepisse

Za gg. učitelje:

20 Zapisnik za uč.
21 Ljetopis
22 Izvadak o pohadjanju
23 Učionska opomena
24 Popisak djece
25 Knjiga o poduzetom učev. gradivu
26 Odpustna svjedočba
27 Dopis miestnomu uč. vieću
29 Učionska obaviest
31 Učionsko izvješće
32 Matica učione
34 Upisnik knjiga
34 II. Obrazac C. (t. j. opomena za prikaz djece)
41 Izvadak iz knjige o pohadjanju (*nova* tiskanica)
42 Proučeno gradivo (*nova* tiskanica)
43 (45) Opomena za pohadj. učionice (*nova* tiskanica)

Za občine:

45 (46) Očevidnostni izkaz
43 (47) Izkaz o promjenoravišta.

Za razne:

28 Ovlastnica za pred sudom
33 Ovlast za izbore
37 Zemlja na kmetstvo
38 Izkaz osoba za držanje vojn. očevidnosti
39 Obveznice dužnika obće.
40 Pregled mužkića koji su premiuuli i koji nijesu uzeti u vojnike
43 (48) Nedjelna imenica

Ciene raznih vrsta teku od ⅓ novčića, do 3 novčića naime nema nijedne tiskanice skuplje od 3, ni cienije od ⅓ novčića.

Svi pravi prijatelji spasonosnih načela, zastupanih djelom i programom od „Katoličke Dalmacije“ i „Katoličke hrvatske tiskarne“, moljeni su, da, svak u svom krugu, nastoje za svestrani podpuni razcvat ovoga vjero i rodoljubna zavoda, kojemu je najprva misao i poglavita želja: koristit katoličkoj vjeri i hrvatskoj domovini, jedinim zviezdam predhodnicam ovoga Lista i ove tiskarne.

Brzotiskom „katoličke hrvatske tiskarne“,

D. IVO PRODAN, vlastnik izdavatelj, i odgovorni urednik